

## **OP WEG NAAR..... AMSTERDAM**

Het was op een mooie zonnige dag in maart 1679 dat Herman en ik samen met een bij ieder dorpje groeiende groep jongemannen langs de Vecht naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden trokken. We waren allemaal zo arm als een luis, want in de winter in Ohne hadden we goed gewerkt, goed gegeten, niets verdiend en goed gedronken in de plaatselijke herberg. Het laatste spaargeld uit onze tijd bij de bisschop lieten we dan ook achter bij de herbergier. Het had geen betekenis, dachten we. We zouden immers allemaal flink geld gaan verdienen in het veen?

In Noordhoorn (= Nordhorn) aangekomen dronken wij in een herberg bier met Leonard Klaasen van Zwolle, die veel beter werk voor ons wist. Hij kon ons zo goed trakteren, omdat hij flink goudgeld verdiende bij het lossen van schepen in de havens van Amsterdam, Hoorn en Enkhuizen. Leonard genoot van het vele bier dat er vloeide. We dronken met hem mee, en nog een keer, en nog een keer. Terwijl een deel van de jongemannen uit het Munsterland verder trok naar het veen, besloten Herman, ikzelf en nog 12 ongebonden jongkerels met Leonard naar Zwolle te trekken, waar we aangenomen zouden worden. Een paar maanden veel geld verdienen, en dan naar mijn ouders, dat was de bedoeling.

In Zwolle zopen wij weer op kosten van Leonard. Toen wij de andere morgen al kotsend en met een zwaar hoofd wakker werden, was het of de hele wereld bewoog. Dat deed die wereld op dat moment ook, zo ontdekten we, toen we weer wat nuchterder tegen alles aan konden kijken. We lagen in het ruim van een grote schuit en zeilden midden op de Zuiderzee. We mochten het ruim niet uit. De schipper was bang dat we anders van lammelendigheid over boord zouden slaan. Volgens ons was hij bang dat we zouden gaan muiten, want we wilden weten wat er aan de hand was. We kregen maar een half antwoord en werden steeds kwaaiër. De schipper vertelde dat er wel vaker passagiers spijt hadden dat ze hadden getekend bij de Compagnie (= de Verenigde Oost-Indische Compagnie, VOC). Hadden we daarvoor getekend? We zouden toch in de havens gaan werken?

We waren verbijsterd, kwaad en scholden alles bij elkaar. De schipper vertelde alle schuldbekentenissen opgekocht te hebben van Leonard van Zwolle. We hadden die nacht allemaal onze naam of een kruisje, met de handtekening van een getuige erbij, onder een papier gezet, waarop we verklaarden voor een kapitaal aan kosten van drank, eten, overtocht naar Amsterdam en slaappleatsen in herbergen schuldig te zijn aan Leonard. De Leonard die nu verdwenen was. We beloofden in diezelfde schuldbrieven dat we zouden gaan werken op de schepen van de VOC, om zo onze schulden in te kunnen lossen. Tijd voor gesprek hierover was er niet want toen de luiken in Amsterdam los gingen werden we opgevangen door soldaten. We werden onmiddellijk in de kelders van de VOC gegooid. De soldaten dreigden met processen, verbanning, brandmerken, het rad en de strop als we onze

schulden niet zouden betalen of zouden weigeren de monsterrol (= lijst met namen, taken, rechten en plichten van allen die op een schip uitvoeren) te tekenen. We werden nog kwaaiër en bleven dat een week, Maar wat moesten we? We waren gestrikt door een zielverkoper (= een ronselaar, die flink verdiende aan het erin luizen van scheepspersoneel) en konden maar een ding: varen.



*Leonard genoot van het vele bier dat er vloeide.*

Daar stonden we dan op een Amsterdamse kade. Enige tientallen bedrogen kerels uit alle windstreken van Europa, daarachter enige nette hoge heren in dure kleding, gekamde en gekrulde haren met onberispelijke hoeden erop, omringd door een groep soldaten met het geweer in de aanslag, pluimen op de hoed, soldij in de buidel. De soldaten en de heren leken dan ook niets op ons, arme sloebers, maar wij wisten ons in onze ziel onberispelijk, en dat konden we van hen niet zeggen. Wie zaken doet met zielverkopers en andere brekers van Gods wetten heeft een zwarte ziel, wat hij ook daarover aan kleding dragen mag. Een van de heren las ons al sneller en sneller lezend het reglement van de VOC voor, waar wij ons aan moesten houden. We mochten niks, moesten in alles gehoorzaam zijn, legde ik later Herman Alberts uit, die van de taal van de Amsterdamse klerk niets had begrepen. We zetten onze naam of kruis op papier en we kregen twee gulden voorschot op onze gage. We konden ons dan ook nog een dag bedrinken, voor we een paar jaar onder de tucht van de VOC aan boord zouden zijn, op weg naar Oost-Indië en terug. Als dat al een jaar zou duren, want we hoorden de meest vreselijke verhalen over ziekten en lijfstraffen.

*Een sloep brengt bemanningsleden naar enkele 17<sup>de</sup> eeuwse vrachtschepen. Het gaat hier om zogenaamde Fluitschepen, met een breed bol laadruim en een klein smal bovendeck.*

